

Noor naine ja vana mees

Meelike Saarna,
psühholoogiline nõustaja
Ilmunud ajakirjas Naised märtsis 2007

Bioloogilistel seaduspärasustel on tähtis koht me elus, ja ei maksa unustada, millised on inimese arengupsühholoogilised mustrid.

Noor naine, vanuses 20-30, on suhteks valmis, ta ongi oma elueesmärgis paljuski suhtele orienteeritud, vähemalt palju rohkem, kui mehed üldiselt. Ta tunnetab oma kenadust ja seksikust, oma tahetust. Ta igatseb lõbutseda, kirglikku seksi, seiklusi – ja üsna varsti ka lapsi. Ta on juba üht-teist kogenud, kuid suhteliselt puhtake ja suhtele valla.

40-50-aastane mees on juba tegemas oma elu nn teist pööret. Enamasti umbes kolmekümneselt selgineb meestes otsus lõpetada oma senine noore koera korrapäratu ja lõbus elu, sel ajal toimub enda ja maailma asjade tõsine ümberhindamine, nagu ka suhete osas. 40-50-aastane mees on tihti oma esimese (ja ehk teise) abielu seljataha jätnud. Olla kõikvõimas on mehelik soov, kuid keskea kriisi läbinud mees võtab rahulikult omaks teadmise, et ta seda olla ei saa. Ta on palju kogenud, läbi elu “vasktorude” käinud. Ta teab, et tema kognitiivsed, emotsionaalsed ja füüsilised võimed on allakäiguteel. Ta annab endale aru, et pool elu on möödunud – see on pöördeline ning ka depresseeriv avastus, ja nüüd, lõpuks ometi soovib ta realiseerida oma tõelisi sisemisi soovide, andes endale aru oma tegelikust jõu- ja ajavarust.

Nagu teada, ei lähe areng alati neid jõujooni pidi, millest räägivad arengupsühholoogid. Elu pakub tohutult variante. Nii mõnigi 40-50 aastane mees ei loobu oma kõikvõimas-olemise mõttest ja alustab ristisõda terendava vanaduse vastu. Nii mõnigi 20-30-aastane naine otsustab tormaka klubiõhtu asemel nautida kodust teleseepi endale vanuselt isaks sobiva mehe seltsis, ja isa-kujund on siinkohal oluline. Sotsiaalsete suhete iseloom räägib paljustki. Kui suhete seas domineerivad suhted endast noorematega, võib see viidata sisemisele ebakindlusele – eakohast küpsust on vajaka. Endast nooremate hulgas on kergem tunda end aktsepteeritu ja mõjuvõimsana. Domineerivad suhted endast vanematega võivad jutustada vähesest enesejuhtimisoskusest ja puuduvast julgusest ise vastutada – soovist jääda rolli, kus keegi on “vanem ja targem”. See on peaaegu nagu see suhe, mis sel noorel naisel oli kunagi oma isaga, isegi kui ta seda endale ainult ette kujutas.

Paarisuhte sees on niigi palju ambivalentsust, oluline vanusevahe võib seda veelgi lisada. Kontaktis olemine iseendaga on oluline eeldus olemaks kontaktis oma partneriga. Kui hea enesetunnetus on sisemiselt hirmunud? Kui täpne sellel, kes põgeneb iseenda eest? Kuidas on neil kahel üldse võimalik kohtuda – selle sõna sügavas tähenduses? Naine tahab lapsi, mehel on neid eelmistest abieludest juba mitu. Mehe seksuaalne innukus võib peagi asenduda eakohasemaga, ent kuidas selline raugus sobib seksuaalses kõrgpunktis olevale naisele?

Kas pole nii, et too mees põgeneb oma tegeliku vanuse eest: noor naine on osa tema uuest identiteedist, uuest elust, kus on ka uus eriala, uued hovid, uus elupaik, uus auto jpm uusi asju. Ta ei taha elule alla jääda. Ka too noor naine ei tea oma õiget vanust – tema ei julge oma elule otsa vaadata.

See on vaid üks võimalik visioon kõigi võimalike teistsuguste kõrval. Sest selge on seegi, et suhted – või armastus on tegelikult elu ja surma küsimus, sest kiindumus on ainus bioloogiline ellujäämise viis. Seega pole vaja imestada ei ajalooliste ega kaasaegsete vastavate pürgimuste üle ükskõik millises vanuses.

Lähisuhe on üks kõige olulisematest ja parematest asjadest, mis meie elus juhtuda võib. Eksistentsiaalselt lähenedes ongi elus vaid kolm tipp-sündmust, millest kaht ei saa määrata ega kontrollida – need on sünd ja surm. Kolmas neist elu-tippudest on suhe, ja see on midagi, milles on võimalik endal kaasa rääkida: saab lasta sel juhtuda ja seejärel selle eest hoolt kanda. Maailmas on vähe asju, mis meie olemise kindlustunnet niivõrd süvendaksid, kui hea kaaslane, hingekaaslase kõrval- ja lähedalolek. Ja võib ju ka juhtuda, et need kaks hingesugulast ei teagi teineteise vanust ning see ei kerkigi mitte kunagi päevakorda.